

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 24Csp/44/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123203996
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Benčová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2023:8123203996.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Lenkou Benčovou v spore žalobcu: Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské Nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO : 31 320 155, právne zastúpený: Advokátska kancelária Gallo, s.r.o. so sídlom Jilemnického 4012/30, 036 01 Martin, IČO: 36 715 352, proti žalovanému: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. X, XXX XX C., o zaplatenie 81,19 eur s príslušenstvom takto

rozhodol:

I. Žalovaný je p o v i n ý zaplatiť žalobcovi 31,10 eur s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 21.10.2021 do zaplatenia, a to všetko v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

III. Žalovanému náhradu trov konania voči žalobcovi n e p r i z á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenu tunajšiemu súdu dňa 27.04.2023 sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 81,19 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 29.09.2020 do zaplatenia ako aj náhrady trov konania.

2. V žalobe tvrdil, že žalobca a žalovaný uzatvorili spolu dňa 26.11.2019 zmluvu o pôžičke č. 21546412/9119823736, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanému pôžičku vo výške 498 eur na kúpu spotrebného tovaru. Kúpna cena tovaru bola 498 eur. Žalovaný mal splácať pôžičku v pravidelných 23 mesačných splátkach v sume 25 eur a to až do celkovej sumy pôžičky vo výške 575 eur. Do dnešného dňa uhradil žalovaný sumu 466,90 eur. Žalovaný porušil svoju povinnosť splácať poskytnutú pôžičku riadne a včas, preto žalobca listom z 26.07.2020 - predžalobná upomienka, vyzval žalovaného k úhrade dlžných splátok. Súčasne žalobca žalovaného upozornil, že ak nedôjde aspoň k úhrade najstaršej omeškanej splátky, žalobca bude oprávnený úver zosplatiť. Žalovaný ani v dodatočne poskytnutej lehote dlžné splátky neuhradil. Žalobca využil oprávnenie a dňa 19.09.2020 úver zosplatiť, o čom bol žalovaný informovaný listom z 23.09.2020 - oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru.

3. Žalobca ako dôkazy predložil: notársku zápisnicu č. N 3283/2017, NZ 54215/2017, zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 26.11.2019, štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, informácie o finančnom sprostredkovaní, obchodné podmienky Quatro, predžalobnú upomienku zo dňa 26.07.2020 spolu s doručenkou, oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru z 23.09.2020, prehľad splátok a úhrad.

4. Žaloba spolu s prílohami bola doručená žalovanému dňa 25.05.2023, avšak žalovaný sa do dnešného dňa k žalobe písomne nevyjadril.

5. Výzvou zo dňa 26.07.2023 súd vyzval žalobcu, aby v lehote 15 dní uviedol a preukázal, akým spôsobom skúmal pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere schopnosť žalovaného splácať spotrebiteľský úver (jeho bonitu) a najmä, akým spôsobom skúmal jeho príjem, výdavky a ako výsledky vyhodnotil s ohľadom na dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, na výšku spotrebiteľského úveru, prípadne na jeho účel.

6. Žalobca v podaní zo dňa 09.08.2023 uviedol, že žiadateľ uviedol v žiadosti priemerný čistý mesačný príjem vo výške 578,06 eur. Mesačný príjem žalovaného za posledné 3 mesiace bol vo výške 620 eur, 595 eur a 518,68 eur. Mesačný príjem žalovaného bol overený dopytom do Sociálnej poisťovne vo výške aspoň 641 eur. Žiadateľ uviedol rodinný stav: ženatý a počet nezaopatrených detí: 0. Žiadateľom uvedené mesačné finančné výdavky na žiadosti sú vo výške 0 eur. Pre zistenie skutočných finančných nákladov žalovaného bol vykonaný dopyt do registra SRBI dňa 22.11.2019, ktorým boli zistené skutočné mesačné finančné náklady v registri vo výške 0 eur. Životné minimum bolo vo výške 210,20 eur. Keďže výsledkom porovnania príjmov a výdavkov je suma vyššia ako je výška požadovanej splátky, žiadosť bola schválená. Žalobca tiež poukázal na tú skutočnosť, že žalovaný žiadnym spôsobom neinformoval žalobcu o zmene finančných pomerov, ktoré by znemožnili žalovanému riadne splácanie poskytnutého úveru. Rovnako zo strany žalovaného nebola prednesená žiadosť o prípadné zníženie mesačnej splátky, ktorú by žalobca posúdil a so žalovaným dohodol nové podmienky splácania. Žalovaný je v spore pasívny a doposiaľ nepredložil žiadne dôkazy a neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by žalobcov nárok na zaplatenie žalovanej sumy spochybovali.

7. Podľa § 297 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako len „CSP“), súd na prejednanie sporu nariadi pojednávanie. Pojednávanie nie je potrebné nariadiť, ak
a) sa vo veci rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie v prospech spotrebiteľa,
b) ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 1 000 eur.

8. Keďže boli splnené podmienky podľa § 297 CSP, súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania verejným vyhlásením rozsudku.

9. Súd vykonal dokazovanie oboznámením listinných dôkazov a zistil tento skutkový stav:

10. Žalobca a žalovaný uzatvorili dňa 26.11.2019 zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 9119823736, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 498 eur na kúpu domáceho spotrebiča, ktorý sa žalovaný zaviazal splácať v 23 mesačných splátkach po 25 eur pri RPMN 16,37%, úrokovej sadzbe 16,37%, celkové náklady spotrebiteľa boli 77 eur, celková čiastka 575 eur a doba trvania zmluvy 23 mesiacov, alebo do splatenia všetkých záväzkov klienta podľa tejto zmluvy. Prvá splátka bola splatná dňa 20.12.2019.

11. Zo zmluvy o úvere vyplýva že žalovaný bol v čase uzatvorenia zmluvy zamestnaný u zamestnávateľa Imuna pharm a.s. na dobu neurčitú od júla 2019 s čistým mesačným príjmom za posledný mesiac 620 eur, za predposledný mesiac 595,50 eur a za predpredposledný mesiac 518,68 eur, priemerný čistý mesačný príjem 578,06 eur, počet nezaopatrených detí: 0, počet vyživovaných osôb: 0, typ bývania: u rodičov/u detí, vzdelanie stredoškolské.

12. Podľa prehľadu splátok a úhrad žalovaný uhradil celkovo sumu 466,90 eur.

13. Listom zo dňa 26.07.2020 označeným ako predžalobná upomienka žalobca vyzval žalovaného k úhrade dlžných splátok vo výške 75 eur a upozornil ho na možnosť zosplatnenia splátok. Zásielka sa žalobcovi vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote.

14. Listom zo dňa 23.09.2020 vyhlásil právny predchodca žalobcu mimoriadnu splatnosť úveru.

15. Zistený skutkový stav súd takto právne posúdil:

16. Podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy (ďalej len „OZ“), neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

17. Podľa § 41 OZ, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

18. Podľa § 52 ods. 1 - 4 OZ, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

19. Podľa § 53 ods. 1, 5 OZ, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

20. Podľa § 54 ods. 1, 2 OZ, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

21. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi. Spotrebiteľský úver podľa tohto zákona možno poskytnúť len bezhotovostným prevodom finančných prostriedkov na platobný účet spotrebiteľa alebo na účet stavebného sporiteľa, poštovým poukazom, ktorého adresátom je spotrebiteľ alebo platobným prostriedkom vydaným na meno spotrebiteľa; tým nie je dotknuté bezhotovostné poskytnutie viazaného spotrebiteľského úveru podľa § 15 alebo poskytnutie spotrebiteľského úveru bezhotovostne na splatenie iného úveru alebo úverov úhradou veriteľovi oprávnenému poskytovať úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu. Spotrebiteľským úverom sú aj mladomanželský úver podľa osobitného predpisu, niektoré stavebné úvery a iné úvery podľa osobitného predpisu a nezabezpečené úvery poskytované spotrebiteľom na účely rekonštrukcie nehnuteľnosti určenej na bývanie, pričom ustanovenia osobitných predpisov týkajúce sa poskytovania týchto úverov tým nie sú dotknuté; obmedzenie hornej hranice výšky úveru podľa odseku 3 písm. f) sa na tieto úvery nevzťahuje.

22. Podľa § 7 ods. 1, 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom.

23. Podľa § 7 ods. 4 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky sú povinní s vynaložením odbornej starostlivosti na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver získavať a účelne využívať

údaje o spotrebiteľských úveroch a úveroch na bývanie podľa osobitného predpisu tak, aby boli splnené podmienky podľa odsekov 16 a 17.

24. Podľa § 7 ods. 16 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ je povinný postupovať pri poskytovaní spotrebiteľského úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere obozretne a ponúkať a poskytovať spotrebiteľské úvery a) spôsobom, ktorý nepoškodzuje spotrebiteľa, a b) s odbornou starostlivosťou; vynaloženie odbornej starostlivosti je veriteľ povinný hodnoverne preukázať.

25. Podľa § 7 ods. 17 Zákona o spotrebiteľských úveroch, vynaložením odbornej starostlivosti sa rozumie najmä to, že veriteľ a) poskytne spotrebiteľovi informácie pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 4 a 5, b) posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi; ak je veriteľom veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky, posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver najmä s ohľadom na údaje získané z jedného alebo viacerých registrov, do ktorých poskytujú údaje veriteľa, ktorých počet sa rovná aspoň dvojtretinovej väčšine veriteľov, ktorými sú veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a), ktorí sú zverejnení v zozname veriteľov podľa § 8a, banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk, v čase posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

26. Podľa § 7 ods. 19 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky sú povinní určiť, dodržiavať a pravidelne prehodnocovať limit pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver a limit na podiel výšky celkovej zadlženosti k príjmu.

27. Podľa § 7 ods. 20 Zákona o spotrebiteľských úveroch, výpočet ukazovateľa schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver sa použijú tieto položky: a) čistý príjem spotrebiteľa, b) náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť, c) výška splátky spotrebiteľského úveru a d) peňažné záväzky znižujúce príjem spotrebiteľa.

28. Podľa § 7 ods. 27 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky sú povinní na účely podľa odseku 19 použiť dostatočné, primerané a aktuálne informácie o príjmoch, nákladoch na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť, peňažných záväzkoch spotrebiteľa, výške celkovej zadlženosti a ďalšie informácie o finančnej a ekonomickej situácii spotrebiteľa. Informácie o príjme podľa prvej vety je potrebné overovať preukázateľným spôsobom prostredníctvom interných zdrojov alebo externých zdrojov, ktoré sú nezávislé od spotrebiteľa. Veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky sú povinní bez súhlasu spotrebiteľa, len na splnenie účelu posúdenia schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver a na účely podľa odseku 19, ak odsek 43 neustanovuje inak, elektronicky overiť informácie súvisiace s príjmom spotrebiteľa v Sociálnej poisťovni, a to prostredníctvom prevádzkovateľa registra. Veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky overujú len informácie súvisiace s príjmom spotrebiteľa, ktoré vopred získali od spotrebiteľa, u ktorého sa posudzuje schopnosť splácať spotrebiteľský úver. Náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť, je nevyhnutné posudzovať s ohľadom na životné minimum ustanovené osobitným predpisom a na príjem spotrebiteľa.

29. Podľa § 11 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch, poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak

a) zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu podľa § 9 ods. 1,

b) zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. d), e), g) až i), l) a p),

c) zmluva o spotrebiteľskom úvere formou povoleného prečerpania, ktorý sa musí splatiť na požiadanie alebo do troch mesiacov, neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. d), e), g) a § 10 ods. 1 písm.

b) a c) alebo

d) v zmluve o spotrebiteľskom úvere je uvedená nesprávne ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa,

e) veriteľ spotrebiteľský úver poskytne inak ako bezhotovostným prevodom finančných prostriedkov na platobný účet spotrebiteľa, poštovým poukazom, ktorého adresátom je spotrebiteľ alebo platobným prostriedkom vydaným na meno spotrebiteľa a nejde o bezhotovostné poskytnutie viazaného spotrebiteľského úveru podľa § 15 alebo poskytnutie spotrebiteľského úveru bezhotovostne na splatenie

iného úveru alebo úverov úhradou veriteľovi oprávnenému poskytovať úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu,

f) veriteľ v zmluve o spotrebiteľskom úvere neuvedie všetky plnenia, ktoré pre spotrebiteľa vyplývajú z poskytnutia spotrebiteľského úveru alebo s ním súvisia,

g) ročná percentuálna miera nákladov spotrebiteľského úveru prekračuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty stanovenej podľa osobitných predpisov.

30. Podľa § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje aj porušenie ustanovení § 7 ods. 19 až 42.

31. Právny vzťah medzi stranami sporu je vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou, konkrétne ide o spotrebiteľský úver. Právny predchodca žalobcu bol čase uzatvorenia zmluvy v postavení dodávateľa a žalovaný v postavení spotrebiteľa, preto uvedený právny vzťah je v režime spotrebiteľského práva.

32. Vykonaným dokazovaním súd dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal napriek predchádzajúcej výzve súdu postup, že postupoval s odbornou starostlivosťou pri posudzovaní schopnosti žalovaného splácať poskytnutý úver. Žalobca síce reagoval na výzvu súdu, ale ním uvádzané skutočnosti a predložené dôkazy hodnoverne nepreukazujú postup v súlade s § 7 Zákona o spotrebiteľských úveroch.

33. Zmyslom ustanovenia § 7 ods. 1 v spojení s § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch je dosiahnuť, aby dodávateľ vzal do úvahy existujúcu situáciu klienta, najmä jeho príjmy a výdavky, tak aj skutočnosti, ktoré možno na základe informácií dostupných pred uzatvorením zmluvy s vysokou mierou pravdepodobnosti očakávať. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti je pritom kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane pri po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, aká bude potrebná pre splácanie úveru. Pri posudzovaní budúcej schopnosti spotrebiteľa splácať úver sa vychádza z existujúceho stavu a prezumpcie jeho zachovania do budúcnosti. Nejde však pritom o získanie stopercentnej istoty, že úver bude v budúcnosti splatený, pretože nie je možné s istotou vylúčiť, že spotrebiteľ dostane výpoveď z pracovného pomeru, dlhodobu chorobu a pod. Z uvedeného je zrejmé, že cieľom zákonodarcu bolo efektívne zamedziť predlžovaniu spotrebiteľov, ktorí nie sú schopní svoje záväzky riadne splácať. Z textu Zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu uzavrie alebo nie, si má veriteľ zabezpečiť sám a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver. Pri získavaní relevantných informácií za účelom posúdenia úverovej schopnosti spotrebiteľa tak veriteľ vychádza ako z informácií dodaných spotrebiteľom (a samozrejme, ním aj preukázaných), tak z informácií, ktoré získava z iných dostupných zdrojov. Je povinnosťou veriteľa takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť ich dostatočnosť a rozhodnúť, či a ktoré informácie je nevyhnutné ďalej overovať. Za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje. Táto povinnosť však nezbavuje veriteľa konať s odbornou starostlivosťou, teda vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti na frekvencii splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver, t.j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti. Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp 16/2021, rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9Csp/1/2022, rozsudok Okresného súdu Bardejov sp.zn. 7Csp/80/2020).

34. Súd zároveň poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C - 679/18, v zmysle ktorého: „Články 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offio existenciu porušenia povinnosti

stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie splňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23.“

35. Z článku 8 ods. 1 smernice 2008/48 pritom vyplýva, že pred uzavretím zmluvy o úvere je veriteľ povinný posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, pričom táto povinnosť môže prípadne zahŕňať nahliadnutie do príslušnej databázy. Cieľom tejto povinnosti je tiež posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu úveru nebonitných spotrebiteľom. Taká povinnosť tým, že má chrániť spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti má pre nich zásadný význam (pozri napr. rozsudky z 06. júna 2019 Schyns, C - 58/18 a z 5. marca 2020 OPR - Finance, s.r.o. C 679/18).

36. Vo vzťahu k splneniu si povinnosti skúmať bonitu spotrebiteľa ako najdôležitejšej predzmluvnej povinnosti veriteľa žalobca predložil súdu zmluvu, z ktorej sú zrejme údaje klienta, výpis z registra SRBI a potvrdenie zo Sociálnej poisťovne.

37. Z predložených dôkazov je zrejmé, že veriteľ zisťoval len príjem žalovaného cez predložené potvrdenie zo Sociálnej poisťovne, hoci jeho povinnosťou je zisťovať nielen jeho príjem, ale aj výdavky. Pri skúmaní výdavkov musí veriteľ vykonať audit domáceho rozpočtu dlžníka, aby splnil povinnosť odbornej starostlivosti. Na výzvu súdu žalobca uviedol, že pri posudzovaní výdavkov vychádzal zo sumy životného minima v čase posudzovania žiadosti vo výške 210,20 eur. Zo zmluvy je zrejmé, že žalovaný nezisťoval priemerné mesačné výdavky žalovaného na živobytie (SIPO, strava, doprava do práce, lieky, telekomunikačné služby a pod.) a súdu je zároveň známe, že toto zisťovanie bez ďalšieho nahrádza údajom o životnom minime. Uvedené svedčí o ignorovaní zákonnej povinnosti dodávateľa úverových produktov na finančnom trhu. Z ustanovenia § 7 ods. 27 veta posledná Zákona o spotrebiteľských úveroch pritom vyplýva, že náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť je nevyhnutné posudzovať s ohľadom na životné minimum ustanovené osobitným predpisom a na príjem spotrebiteľa, nie sa tejto zákonnej povinnosti zbaviť odkazom na životné minimum, nakoľko to nie je ratio zákona a tento postup nezohľadňuje individuálnosť životnej situácie toho - ktorého spotrebiteľa a jeho rodiny. Tento postup dodávateľa na úverovom trhu, ktorý nekriticky akceptuje zjavne nevierohodné údaje poskytnuté spotrebiteľom a nahrádza ich paušálnym údajom v podobe sumy životného minima nakoniec nevyplýva ani z opatrenia Národnej banky Slovenska z 14.11.2017. Z ustanovenia § 2 ods. 5 plyní cit: „Výška nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa podľa § 7 ods. 20 písm. b) zákona sa na účely odseku 1 určuje najmenej vo výške sumy životného minima spotrebiteľa, životného minima na osobu, voči ktorej má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť a ktorá žije so spotrebiteľom v spoločnej domácnosti a výdavkov na inú osobu, voči ktorej má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť vo výške určenej právoplatným rozhodnutím súdu; ak rozhodnutím súdu nie je určené výživné, vo výške najmenej 30% životného minima na túto osobu. Celkovou výškou nákladov sa rozumie výška nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa podľa prvej vety zvýšená o 40% rozdielu medzi celkovou výškou čistého príjmu spotrebiteľa a životným minimom spotrebiteľa, životným minimom osoby, voči ktorej má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť a ktorá žije so spotrebiteľom v spoločnej domácnosti a výdavkami na inú osobu, voči ktorej má spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť vo výške určenej právoplatným rozhodnutím súdu; ak odesky 8 a 9 neustanovujú inak, ak rozhodnutím súdu nie je určené výživné, vo výške najmenej 30% životného minima na túto osobu.“ Z uvedeného nepochybne neplyní záver ani usmernenie pre dodávateľov na úverovom trhu, že výdavky, resp. výška nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa sa bez ďalšieho majú rovnať sume životného minima.

38. Vo vzťahu k nevyhnutnosti skúmania výdavkov spotrebiteľa pri posudzovaní schopnosti splácať úver súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo 2178/2018 - 77 z 25.07.2018, podľa ktorého, cit: „Povinnosť posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí. Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. Již gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit,

že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka (srov. Wachtlová, L a Slanina, J.: Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů č. 145/2010 Sb. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 98-109, ISBN 9788074001185). Nepochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích. To ostatně dovodil ve svém rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, i Nejvyšší správní soud, jehož závěry použil na podporu své argumentace již odvolací soud v napadeném rozhodnutí. Závěr odvolacího soudu dovozující, že spokojila-li se žalobkyně s nedoloženým prohlášením žalovaného o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech a nahlédnutím do registru dlužníků, nedostála povinnosti věřitele ve smyslu ustanovení § 9 odst.1 zákona o spotřebitelském úvěru, je správný.

Namítá-li žalobkyně, že nad rámec svých zákonných povinností zkoumala nejen registry dlužníků, resp. databáze, ale též příjmy žalovaného s poukazem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008, že využila i veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva a že si zjistila, že v době uzavření smlouvy o úvěru byl žalovaný bezúhonný, svobodný a bezdětný, je namístě připomenout, že správnost rozhodnutí odvolacího soudu nelze poměřovat námitkami, které vycházejí z jiného než odvolacím soudem zjištěného skutkového stavu. “

39. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti spotrebiteľa je kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, z ktorej bude schopný úver splácať. Z textu Zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu so spotrebiteľom uzavrie, si má veriteľ zabezpečiť sám, a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver a údajmi z príslušných databáz. Podľa názoru súdu všetky tieto skutočnosti vo svojom súhrne preukazujú hrubé porušenie povinností veriteľa posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver (§ 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch). Žalobca nezisťoval, teda následne ani nevyhodnotil a ani neoveril informácie o bonite klienta, z ktorých by bol schopný zistiť objektivny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Nedôsledne zisťoval, a preto ani nezohľadnil výdavky žalovaného, aj keď mal objektivnu možnosť si ich pred poskytnutím úveru overiť.

40. Súd mal za to, že žalobca nepreukázal, že by pôvodný veriteľ pred poskytnutím úveru splnil povinnosť podľa § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť žalovaného splácať poskytnutý úver. Z uvedeného dôvodu považoval úver za bezúročný a bez poplatkov v zmysle § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch.

41. Preskúmaním uvedenej zmluvy o úvere súd tiež zistil, že dohodnutá výška úrokov je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa údajov Národnej banky Slovenska bola priemerná úroková miera obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2019 pri úveroch od jedného roku do piatich rokov na úrovni 5,29% ročne. Dohodnutá výška úrokov 16,37% ročne uvedená v zmluve viac ako trojnásobne prekračuje priemernú úrokovú mieru obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2019. Porovnaním dohody o úrokoch s obvykle požadovanými úrokmi na finančnom trhu v obdobných prípadoch vyplýva, že takto dojednaný úrok nie akceptovateľný a je v rozpore s dobrými mravmi. Dohoda o úrokoch musí byť v súlade s dobrými mravmi, t. j. pravidlami morálneho charakteru, ktoré sú všeobecne platné a uznávané v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Odo 1022/2004, sp. zn. 21Cdo 1484/2004). Je pravdou, že nebankový subjekt pri poskytovaní úverov podstupuje vyššiu mieru rizika, čo sa odráža aj vo výške úroku, avšak dohodnutá výška úrokov musí byť stále súladná s požiadavkou dobrých mravov a nesmie vykazovať znaky nepoctivého až úžerného úroku. Dohodnutá úroková sadzba vo výške 16,37 % ročne je v rozpore s dobrými mravmi a preto je zmluva v tejto časti v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

42. Vzhľadom k tomu, že súd dospel k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v zmysle § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch a tiež k záveru o neplatnosti dojednaní o úroku v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, žalovaný by mal žalobcovi vrátiť len sumu čerpaného úveru, t.j. 498 eur. Vzhľadom k tomu, že doposiaľ žalovaný žalobcovi uhradil sumu 466,90 eur, jeho dlh predstavuje 31,10 eur. Súd preto považoval za dôvodné vyhovieť žalobe len v tejto časti a vo zvyšku ju z vyššie uvedených dôvodov zamietol.

43. Podľa § 517 ods. 1, 2 OZ, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

44. Podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, výška úrokov z omeškania je o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

45. Zároveň súd priznal žalobcovi úroky z omeškania v zákonnej výške 5% ročne z dlžnej sumy odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti poslednej splátky, ktorá bola splatná dňa 20.10.2021 /prvá splátka splatná 20.12.2019 a počet splátok 23/. Vzhľadom k tomu, že žalobca nebol oprávnený vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru, nárok na zaplatenie úroku z omeškania mu vznikol až deň nasledujúci po dátume konečnej splatnosti úveru.

46. Podľa § 255 ods. 1, 2 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

47. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

48. O trovách konania súd rozhodol na základe vyššie citovaných zákonných ustanovení, pričom pomerne úspešnejšiemu žalovanému náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal, lebo žiadne trovy mu nevznikli.

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia písomne na Krajský súd v Prešove cestou tunajšieho súdu.

Z odvolania musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a musí byť podpísané. Odvolanie musí ďalej obsahovať, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov tak, aby jeden zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).